

Laku noc klasicnoj sijalici (zarulji)

Uputstvo Zavoda za energetiku za novu svjetlost

Svijet u novom svjetlu

Mozda upravo sada sjedite ispod nje. Najvjerovalnije ih imate vise u sobi a u prosjeku, svaki ih dom ima 42 komada. Rijec je naravno o vasim sijalicama (zaruljama).

Upravo sada, kada su dani najmracniji, svjetlost nam je najpotrebnija. Mi upalimo sijalicu (zarulju) da bismo mogli vidjeti, da bi se osjecali dobro i da bi smo stvorili lijep ugodnjaj. Međutim rasvjeta ima jednu negativnu stranu, ona trosi mnogo struje. Neke vrste sijalica (zarulja), bez potrebe, trose previse struje. Naprimjer stara, klasicna sijalica (zarulja); od cijelokupne električne energije koja stize do nje, samo 10 % se iskoristi za rasvjetu a ostatak daje toplinu. Zbog toga su se sve zemlje Europske unije, potpisavši Eko-dizajn direktivu, dogovorile da se klasicna sijalica (zarulja) vise ne prodaje na tržistu. Jednostavno receno, namjera donosenja Eko-dizajn direktive je da se proizvodi koji koriste previse energije, medju kojima je i klasicna sijalica (zarulja), uklone sa tržista. One su skupe a pored toga, nisu dobre ni za klimu.

Nase sijalice (zarulje) imaju neposredan utjecaj na klimu. Na rasvjetu se u cijelom svijetu potrosi 20 % cijelokupne električne energije a struja koja se koristi za rasvjetu dolazi prvenstveno od izvora energije koji povisuju temperaturu na Zemlji. Nama je svjetlost potrebna, ali takva svjetlost koja se dobija modernom tehnikom i koja nam takođe pruza vise mogućnosti.

Mi u Zavodu za energetiku radimo na pronašanju efektivnih nacija iskoristavanja energije. To postizemo pruzanjem podrske tehnickim rjesenjima za efektivno iskoristavanje energije i suradnjom, kako sa drugim zemljama tako i sa svim općinama u Svedskoj. Mi dajemo konkretnе savjete tvrtkama ali i vama osobno o tome kako se energija može uvesti.

U ovim novinama bismo htjeli ispricati kroz kakve nevjerovatne i zanimljive tehnicke promjene sistem rasvjete upravo prolazi. Vidjet cete na primjer na koji nacin vasa kuhinjska sijalica (zarulja) utjece na globalnu klimu i kako mozemo stvoriti ugodan dom koristeci se novom energetski efektivnom rasvjetom i kreativno postavljenim izvorima svjetlosti.

Zato kazemo: Laku noc klasicnoj sijalici (zarulji) i dobro jutro novoj svjetlosti.

Anita Aspegren

Vrsilac duznosti sefa odjeljenja, Zavod za energetiku

Ekodizajn ce ustedjeti tri Svedske godisnje

Klasicna sijalica (zarulja) nepotrebno trosi mnogo struje da bi ostvarila svoju namjenu. Takvih primjera ima vise. Postoje televizijski aparati koji trose previse energije a ista je situacija takodje sa punjacima i ventilatorima. Doslo je vrijeme da se proizvodi koji su najrasipniji sa energijom, odlukom Europske unije, uklone sa trzista, posto postoje bolje alternative. Do sada su za 13 grupa proizvoda odredjene Eko-dizajn zahtjevne norme a u pripremi su i zahtjevne norme za vise drugih proizvoda.

Ovih 13 grupa proizvoda, za koje je EU propisala Eko-dizajn zahtjevene norme i obavezu označavanja energetske ucinkovitosti, pridonijet će ostvarivanju ustede od 383 TWh godisnje 2020 godine. To je skoro toliko energije koliko tri Svedske potrosi svake godine*. Vec samom odlukom o ukidanju klasicne sijalice (zarulje) smanjit će se potrosnja za 39 TWh godisnje.

* *Potrosnja struje u Svedskoj 2010 godine je bila 132 TWh.*

Nas dom treba izgledati privlačno

Na jednom imanju i Ramsteni u predgradju Örebroa, zive Eva i Magnus Häll sa dvoje djece i jednom umiljatom mackom. Trogodisnja Elsa tutnji kroz kucu i preko pragova sa jednim roza romobilom dok njen stariji brat pazljivo slusa sto odrasli govore.

Dom obitelji Hälls je udoban i ugodan. Oni imaju starinski namjestaj, stearinske svijeće i male lampe u prozorima. Dva strucnjaka im daju savjete o tome kako obitelj moze ustedjeti struju bez mijenjanja ugodne atmosfere u svom domu.

U posjetu obitelji dosla je Karin Fant iz Zavoda za energetiku i dizajner svjetla Natalie Bell koja kontrolira rasvjetu u kući i predlaze poboljsanja. Ocigledno je da nova tehnika pruza nove mogućnosti.

- Sada je moguce izabarati kakvu svjetlost zelimo da svjetiljka ima, hladnu ili vrucu, u zavisnosti od potrebe i ugodjaja kojega zelimo stvoriti u sobi. Najbolje je provjeriti i vidjeti sto vam najvise odgovara posto abazur na svjetiljci takodje utjece na svjetlost, kaze Natalie Bell koja predaje u Laboratoriji svjetla, to je skola tehnike i zdravlja pri Kraljevskom institutu za tehnologiju (KTH).

Prilikom obilaska kuce vidjelo se da su Eva i Magnus vec mnogo uradili kako bi smanjili troškove za struju koja je potrebna za rasvjetu. Eva voli antikvitete i mnogi od uredjaja za rasvjetu su prilicno stari. Usprkos tome, u vecini rasvjetnih uredjaja nalazi se stedna sijalica (zarulja) dobro skrivena iza platnenog abazura, iza resa i zaobljenih staklenih kupola. Nije bilo nikakvih problema oko uskladjivanja nove tehnologije sa starim grlima sijalice (zarulje). Jedini razlog za grizu savjesti predstavlja nekoliko malih lampi koje su upaljene tijekom cijelog dana.

- Ja zelim da kuca izgleda privlacna kada se vratimo doma uvece, kaze Eva i usput dobija savjet da ukljuci timer na lampe. To je lako izvodljivo posto oni vec imaju timere koje koriste za Adventske lampice.

Magnus je donio nekoliko stednih sijalica (zarulja) iz spremista i Karin Fant ukazuje na razliku. Na nekima je savijena svjetleca cijev potpuno vidljiva dok druge imaju stakleno kuciste koje prekriva svjetlecu cijev i izgledaju otprilike kao klasicne sijalice (zarulje).

- Kuciste daje nesto meksu svjetlost ali se na taj nacin gubi i malo svjetlosti. Vidljiva svjetleca cijev je vise energetski efikasna, kaze Karin.

"Sada je moguce izabarati kakvu svjetlost zelimo da svjetiljka ima, hladnu ili vrucu"

- Procitajte pazljivo sto pise na ambalazi sijalice (zarulje) o njenim svojstvima i isprobajte je koristeci je, kaze Karin

Ona kaze kasnije da se uvijek isplati izmeniti klasicne sijalice (zarulje). Mozda cemo pomisliti da su ove stedne sijalice (zarulje) i LED lampe – svjetlo sa svjetlecim diodama, malo skupe posto je cijena po komadu jos uvijek prilicno visoka. Medjutim tu cijenu ipak vrijedi platiti posto ove moderne sijalice (zarulje) traju mnogo duze i koriste manje energije.

- Napisite datum na grlu sijalice (zarulje) sa markerom da biste znali kada ste je poceli koristiti i sacuvajte sve racune. Ako sijalice (zarulje) nemaju kvalitet i trajnost koju bi trebale imati, vi imate pravo na reklamaciju, kaze Karin.

Ona im daje savjet i kaze da oni mogu stupiti u kontakt sa općinskim savjetnikom za energiju i klimu ako imaju pitanja koji se tisu energetski efektivne rasvjete. Najbolje je kupovati sijalice (zarulje) u prodavnicama rasvjetnih uredjaja jer tamo odmah mozete vidjeti kako svjetle u rasvjetnom tijelu.

- Uvijek se isplati kupiti kvalitetan proizvod bez obzira da li se radi o stednim sijalicama (zaruljama) ili LED-lampama, kaze Natalie.

Koliki ce troskovi biti zavisi naravno od nasih navika. Onaj klasicni savjet da treba ugasiti sijalicu (zarulju) kada se izlazi iz sobe i ne treba je drzati upaljenu preko noci vazi i nadalje.

- Ja palim a ti gasis, kaze Magnus Evi, koja se smije i prisjeca se da je doista tako kod njih.

Ona voli ugodan osjecaj koji stearinska svijeca stvara dok on vise voli kada je dovoljno svjetlo da vidi sto radi. Medjutim, on vise vodi racuna o tome da se svjetlo ugasi u sobi ako nitko nije u njoj.

Kada je kasnije vrijeme za kavu u novosagradjenom trijemu, Eva koristi priliku da upita eksperte kakva rasvjeta bi tamo bila najpogodnija. Mozda jedna lampa koja visi sa stropa?

-Hm, kada je svjetlost usmjerena prema dolje onda dolazi pod u fokus. Ljepse je vidjeti zidne lampe koje osvjetljavaju zidove oko vrata kada se vracamo kuci, kaze Natalie, i napominje kasnije da konture trijema mogu siriti fine sjene duz zidova kuce.

Eva i Magnus su dobili puno novih ideja o tome kako se svjetlost i sjene mogu preklapati, a Natalie ih hvali sto nisu cisto rutinski upalili sva svjetla u kuci. Sa umjerenim ugodnim osvjetljenjem stedi se energija!

Najbolji savjeti strucnjaka:

Kuhinja

Iznad radnog prostora, kao sto je sudoper i stednjak. Potrebna je dobra rasvjeta. Najbolje bi bilo postaviti energetski efektivnu neonsku cijev ili jednu letvicu sa LED-lampama koje ne zauzimaju mnogo prostora ispod viseceg ormara. Kod obitelji Häll postoje zasebni prekidaci za svako rasvjetno tijelo. Na taj nacin mogu upaliti svjetlo tamo gdje je potrebno.

Dnevna soba

Postavite namjestaj tako da se dnevno svjetlo moze iskoristiti, na primjer tako sto cete postaviti fotelju u kojoj citate u blizini prozora. Priguseno svjetlo je vise opustajuce nego jako svjetlo a i jeftinije je. Male lampice u razlicitim nivoima pojucavaju osjecaj dubine i prostora.

Garderoba

Ovdje je najbolje ako se rasvjeta regulira vasim prisustvom u sobi: pali se i gasi automatski kada ulazite odnosno izlazite. To je prakticno rjesenje takodje za podrum I pravonicu.

Spavaca soba

Ako zelite isprobati odjecu u spavacoj sobi potrebna vam je rasvjeta koja vjerno prikazuje boje. Provjerite Ra-oznaku na pakovanju. Sto je vrijednost bliza 100 Ra time ce biti veca vjernost prikazivanja boje pod rasvjetom.

Djecja soba

Mislite na to sto vase dijete zeli vidjeti i u skladu sa tim podesite rasvjetu. Vruce svjetlo pruza veci osjecaj sigurnosti nego hladno. Eventualno, mozete postaviti jednu nocnu lampu u visini ociju u odnosu na krevet, malo udaljenu u sobi. Tako dijete moze vidjeti sobu i lakse se moze orijentirati kada se probudi.

Basta

Prepustite dnevnom svjetlu da upravlja rasvjetom van kuce. Opredjelite se za svjetlosne senzore ili stedne sijalice (zarulje) sa prekidacem sa sumrak senzorom koji je ugradjen u grlu sijalice (zarulje) u uredjaju za rasvjetu. Rasvjeta kojom upravljate vasim prisustvom je najbolji izbor ako vam je svjetlo potrebno samo kada prolazite.

Koliko mozete ustedjeti

Halogenska lampa

Usteda 30 – 50 %

Halogenska lampa je dobila svoje ime od kapsule napunjene sa halogenom koji okruzuje zicu u sijalici (zarulji). Danas postoje halogenske lampe koje izgledaju isto kao klasicne sijalice (zarulje) koje one zamjenjuju, cak i kao sijalice (zarulje) u obliku svijece. Imaju 2 – 3 puta duzi vijek od klasicne sijalice (zarulje).

Stedna sijalica (zarulja)

Usteda 75 – 80 %

Stedna sijalica (zarulja) se moze usporediti sa jednom tankom neonskom cijevi koja je savijena vise puta, sa ili bez kucista. U prosjeku, ona trosi 75-80 % manje struje nego klasicna sijalica (zarulja). Pored toga ona ima do 10 puta duzi vijek trajanja.

LED-lampa

Ustedaj 85 %

Lampa sa svjetlecim diodama, ili kako se obicno zove LED-lampa, vrlo brzo se razvija. Predviđa se da će biti energetski najefektivnija alternativa za rasvjetu. Ima do 25 puta duži vijek trajanja od klasične sijalice (zarulje). Ne sadrži zivu.

Informiranje diljem zemlje

Energetski efektivna nocna rasvjeta sve vise postaje uobičajena

Da li ste znali da 25 % troskova koje općina ima za troskove održavanja i pogona otpada na rasvjetu ulica i parkova? Zbog toga je općina Grästorp promjenila sve rasvjetne uređaje na ulicama i u parkovima. Naravno, postojali su zahtjevi u vezi sa kvalitetom postojeće rasvjete pružajući sigurnost u parkovima, tunelima i na raskrsicama.

Sa novim i preciznije usmjerenim stednim sijalicama (zaruljama) smanjeni su troskovi za električnu energiju za 62 % i istovremeno je svjetlost na nekim mjestima postala bolja.

Prvakstna rasvjeta u sportskim dvoranama

Moguce je uvesti do 35 % utroska električne energije na bazenima, sportskim i visenamjenskim objektima. To je dokazala sportska dvorana Bengtforss koja je preuzeila vodstvo na ovom planu. Ovdje postoji, između ostalog jedan složeni sistem upravljanja rasvjetom kojim se regulira nivo rasvjete ovisno od toga što se događa u dvorani. Tijekom veceri kada se odvijaju obične rekreativne aktivnosti, rasvjeta je malo slabija u odnosu na rasvjetu tijekom sportskih priredbi visokoga ranga.

Svojim složenim sistemom upravljanja rasvjetom sportska dvorana Bengtforss je uvesti 60 % na troskovima rasvjete.

Nova svjetlost daje dvostruku dobit

Uloga rasvjete u prodavaonici nije samo da "bude svjetlo". Kupci se trebaju ugodno osjecati a istovremeno roba treba biti prikazana na način koji podstiče prodaju na najbolji mogući način. Prilikom pregradnje, jedna trgovina sa namirnicama u južnom dijelu Stockholma, odlucila je investirati u budućnost. Umjesto neonskih cijevi i reflektora, investirali su u moderne rasvjetne uređaje i u jednu specijalnu vrstu natrijumske lampe pod visokim tlakom za usredsrednjenu rasvjetu.

Svjetlo je sada ugodnije i vise podstice prodaju a istovremeno je utrosak energije smanjen sa 200 000 kWh godisnje – sto preračunato znaci ustedu od 250.000 kruna avake godine.

Raspodjela potrošnje struje u vasem kucanstvu

Rasvjeta 26 %

Kucna elektronika 26 %

Hladnjak i zamrzivac 22 %

Ostalo 26 % (pranje rublja i posudja, pripremanje hrane, itd.)

Jedan vikend za dvostruku korist!

Kao sto ste vidjeli u prijethodnom odjeljku, sijalice (zarulje) i kucna elektronika troše najvise struje u kucanstvu. Hladnjak i zamrzivac su na drugom mjestu.

Medjutim, postoji mogucnost smanjenja potrošnje struje bez prouzrokovanja problema u vasoj svakodnevnići. Posvetite jedan vikend ovoj namjeri i dobitak će biti vidljiv tijekom mnoga godina nakon toga.

Petak vece

Sada kada je mračno, provjerite koje sijalice (zarulje) imate upaljene najvise. Ako imate deset klasičnih sijalica (zarulja) i zamjenite ih sa energetski efektivnom rasvjetom, ustedjet cete 600 krona godisnje na vasim troskovima za struju. Jedan dobar savjet je da uvijek sacuvate racune za sijalice (zarulje). Ako sijalice (zarulje) nemaju kvalitet koji bi trebali imati, vratite se u trgovinu gdje ste ih kupili.

Subota

Tv, kompjutori i kucni kino potrose cetvrtinu struje u kucanstvu. Mnogi ljudi ostave tv i kompjutere uključene i onda kada se ne koriste. To je pokazalo jedno istraživanje na terenu koje je Zavod za energetiku sproveo. Vec samo sticanje navike isključivanja aparata tijekom noci ustedjela bi veliku kolicinu energije.

Oznacavanje energetske ucinkovitosti pomaze nam kontrolirati koliko struje neki proizvod utrosi. Takva oznacavanja postoje izmedju ostalog na bijeloj tehnicki i sijalicama (zaruljama) a nedavno su se pojavila i na tv aparatima.

Prilikom kupovine nekog novog proizvoda, oznacavanje energetske ucinkovitosti vam može pomoci da usteđite mnogo novca i energije u buducnosti. Princip je jednostavan. Boja koja je najvise zelena predstavlja najvisu energetsku efikasnost. Crvena boja je najgora. Isplati se usporediti. Jedan tv aparat može trositi dvostruko vise struje nego neki drugi koji ima istu kvalitetu slike. To je utvrđeno jednim testom koji je Zavod za energetiku uradio.

Nedjelja

Zapocnite vasu nedjelju za poboljsanje koristenja energije time sto cete staviti jedan termometar u zamrzivac. Ako pokazuje da je hladnije od – 18 stupnjeva, povisite temperaturu. Stavite termometar u jednu casu vode i onda ih zajedno stavite u hladnjak (bolje je staviti ga u vodu nego da stoji sam). Ako pokazuje nizu temperaturu od 5 stepeni povisite temperaturu. Sa svakim stupnjem nize temperature povecava se potrosnje struje za 5 %.

Ne zaboravi

- Pregled rasvjete
- Iskljucivanje tokom noci
- Oznacavanje energetske ucinkovitosti
- Mjerenje u hladnjaku i zamrzivacu

Pravi izbor bozicnog osvjetljenja cini veliku razliku

Bozicni svijecnjak sa 11 "svijeca" sa klasicnim sijalicama (zaruljama) trosi 43 puta vise struje nego kada se one zamjene sa LED-lampama. To je pokazao jedan test koji je Test laboratorija Zavoda za energetiku sproveo.

Jedan drugi test je pokazao da bi jedan milion kucanstava koji bi koristio LED-lampe u svojim adventskim zvjezdama u prozorima, u svjetlosnim ukrasnim lancima i u bozicnim dekoracijama, umjesto klasicnih sijalica (zarulja), mogao ustedjeti 41 000 000 kWh. To bi bilo dovoljno za zagrijavanje 2700 kuca tokom cijele jedne godine*.

Ako zelis procitati nesto vise o testovima koje je Zavod za energetiku sproveo, otidji na stranicu energimyndigheten.se. Tamo ima 40-tak razlicitih testova koji su sprovedeni sa adventskim zvjezdama, stednim sijalicama (zaruljama) i solarnim stanicama.

*Mi smo posli od pretpostavke da je ta rasvjeta bila ukljucena cijelog dana tijekom cijelog mjeseca i da jedna kuca utrosi 15 000 kWh struje godisnje.

Svetlosni vodic

Svetlo za citanje

Koristi stedne sijalice (zarulje) ili LED-lampe, 430 – 1000 lm/2700 – 4000 K. Ako imate uredjaj za rasvjetu za halogensku reflektor lampu, postoje efektivne halogenske alternative, LED-lampe i neke stedne sijalice (zarulje) koje se mogu koristiti.

Svetlo za veceru

Koristi stedne sijalice (zarulje), 430 – 800 lm/2500 – 3000 K. Koristite 1000 lm za extra jako svjetlo. Ako zelite priguseno svjetlo za jednu romanticnu veceru uz stearinske svijece, koristite halogensku lampu. Neke zatamnjene LED-lampe sa visokom luminiscencijom se mogu takodje koristiti.

Svetlo za opcu upotrebu

Koristite stednu sijalicu (zarulju), 430 – 800 lm/2500 – 3000 K. Ako imate halogenske reflektore na stropu, postoje i efektivne halogenske lampe koje se mogu koristiti kao zamjena. LED-tehnika se razvija brzo pa stoga obrati paznju i na nove LED proizvode.

Svetlo za rad

Koristite stedne sijalice (zarulje), LED-lampe ili kompaktne neonske svjetiljke, 430 – 1000 lm/2500 – 4000 K.

Svetlost u kupatilu

Koristite stedne sijalice (zarulje) za svjetlo za opcu upotrebu, 430 – 800 lm/2500 – 3000 K. Koristite 1000 lm za extra jako svjetlo. Za svjetlost za sminkanje je halogenska ili LED-lampa odgovarajuca sa vrucom bijelom ili bijelom svjetlom bojom (do 4000 K). Umjesto halogenskih reflektora postoje efektivne halogenske i LED alternative.

Svetlo za spravljanje hrane

Koristite stedne sijalice (zarulje) ili neonske cijevi koji vjerno prikazuju boje, 750 – 1000 lm/2700 – 4000 K.

Priguseno svjetlo

Sve halogenske lampe se mogu prilagoditi da imaju prigusenu svjetlost. Isto se moze uraditi i sa vecinom LED-lampi. Neke vrste stednih sijalica (zarulja) se takodje mogu prilagoditi da imaju prigusenu svjetlost ali boja svjetla se tom prilikom promjeni.

Svjetlo za ugodjaj

Koristite stedne sijalice (zarulje) ili LED-lampe, 125 – 470 lm/2500 – 3000 K. Vecina LED-lampi se moze kosriti sa prigusivacem svjetla.

Rijeci i izrazi

Lumen (lm) mjeri protok svjetlosti.

Lumen (lm) je mjera protoka svjetlosti u sijalici (zarulji), znaci sveukupna kolicina svjetla koji sijalica (zarulja) daje.

Watt (W) mjeri efekat.

Sto je vise watta sve vise energije trosi sijalica (zarulja) kada je upaljena. U jednoj klasicnoj sijalici (zarulji) samo 10 % energije se pretvara u svjetlost, dok se ostatak pretvara u toplinu. U energetski efektivnim halogenskim lampama, stednim sijalicama (zaruljama) i LED-lampama vise se energije pretvara u svjetlost. To znaci da se na primjer jedna klasicna sijalica (zarulja) od 60 W moze zamijeniti sa jednom stednom sijalicom (zaruljom) od 11-13 W i ipak ce se dobiti isti protok svjetla.

Kelvin (K) označava temperaturu boje.

Temperatura boje sijalice (zarulje) (boja svjetlosti) se mjeri u kelvinim (k). Najcesce boje svjetlosti su vrucibijela i bijela. Cesto se stice dojam da visa temperatura boje daje vjernije prikazivanje boje i ostrija je vizualna ostrina. Sto je visa temperatura boje, hladniji je sjaj.

Ra označava vjernost prikazivanja boje.

Ra (Randering average) je mjera vjerodostojnosti prikazivanje boje pri svjetlosti koje dolazi od neke sijalice (zarulje). Najvisa vrijednost koju neka sijalica (zarulja) moze dosjeci je Ra 100. Sve sijalice (zarulje) koje se danas prodaju kucanstvima moraju imati najmanje Ra 80.

Od watta do lumena

Klasicna sijalica (zarulja) (W)   **Stedna sijalica (zarulja), halogenske i LED-lampe***

15 W	120 – 135 lm
25 W	220 – 250 lm
40 W	410 – 470 lm
60 W	700 – 805 lm
75 W	920 – 1055 lm
100 W	1330 – 1520 lm
150 W	2140 – 2450 lm
200 W	3010 – 3450 lm

*Pribilzne vrijednosti. Ne vase za reflektor sijalice (zarulje). Ovaj raspon postoji zbog toga sto razliciti tipovi sijalica (zarulja) daju donekle razlicite vrijednosti. Ove razlike se ne mogu uociti golim okom.

Zelite li saznati jos nesto vise o efektiviziranju energije u vasem domu?

Stupite u kontakt sa savjetnikom za pitanja o energiji i klimi, koji postoji u svakoj opicini u Svedskoj.

Vodja projekta: Cecilia Bertilsson i Maria Karlberg, Zavod za energetiku

Proizvodnja: Granath Euro RSCG

Pisci: Cecilia Bertilsson, Eva Annell

Strucnjaci: Peter Bennich, Zavod za energetiku, Nils Borg, Borg & Co

Ovu informaciju je izdao Zavod za energetiku.